

tlesknil je drugič in konj je šel v dir kakor grajski, ko ga je grof najbolj poganjal, tlesknil je tretjič in konj je šel spet kakor veter...

***

Čevljar Tona se je vrnil brez Polone, čeprav je šel še čez mejo v sosedno deželo. Vračajoč se, se je spet oglasil pri Košanovih, da bi izvedel, če je prinesel Košana kakšno novico iz mesta. Novice ni bilo druge, razen da je bila Košanka vsa v skrbeh za moža, ko le ni pričakovala, da se bo mudil tako dolgo zdoma.

»Da niso še njega Turki zajeli!« se je bala.

»Saj ga niso pozabili v mestu, da bi se vračali ponj!« se je pošalil Tona in se napotil proti domu po stezi skozi gozd, koder sta se takrat o svetem Juriju vračala s Polono.

»Hm, kaj pa če bi le stopil h Gozdulji, ki tudi hodi po svetu?« se je spomnil, ko se je bližal kraju, kjer je imela kočo. Upal je, da bi mu starka nemara vedela kaj povedati o Poloni.

Pa ni našel Tona ne Gozdulje ne njene kočice. Čudno je gledal in ni vedel, ali je zašel ali kaj. Pa je tedaj zazvonilo v domači vasi, po čemer je spoznal, da ni zgrešil poti in da se je moralo tudi Gozdulji zgoditi nekaj nenavadnega.

»Da ni le vrag odnesel nje in njene kočice!« mu je šinilo v glavo in jo je hitro mahnil proti vasi...

(Dalje.)

Jan Plestenjak

Oh, če bi tega »če« ne bilo ...

Očetu se je zdolgočasil, oblič mu je jel zastajati in noge so mu klecale. »Hentaj, tobaka bo treba,« je pomislil, prebrskal žepe in končno le ujel nekaj »nežic«.

»Tonček!« se je razlegalo po dvorišču.

»Kaj?« se je odzvalo iz mlakuže pred hišo. Tam je Tonček urejal brodoge, poveljeval in kričal: mirno, na levo! Tako je čul gasilce, ki so korakali skozi vas.

Očetov klic ga je premotil in skoro vznevoljil.

»Nikoli pa nimam miru!« je glasno zagodrnjal, pa se boječe ozrl okrog sebe, če ga oče morda ne oprežuje.

Zdirjal je v hišo, kajti očeta se je le bal.

»Tonček, po tobak boš moral!« mu je velel oče, toda mehko, da je Tončka prevzelo in mu je bilo hudo, ko je malo prej kar glasno godrnjal.

Oče mu je stisnil denar v roko in mu napel samih lepih naukov: »Tu imaš, pa nič se ne obiraj, ne delaj ovinkov, pojdi in hodi naravnost, ne draži psov, ne plezaj po drevju, ne pretepavaj se s smrkavci, ne nagajaj ženskam, ne skakaj po travi, še manj pa po žitu, denar pa stiskaj v roki in ko prideš v trgovino, reci: »Dober dan!«

Tonček, ki ni še hodil v šolo, hotel pa je biti vsaj priden in poslušen med najpridnejšimi in najposlušnejšimi, je vsem tem naukom pritrdil s prepričevalnim: »Da!« in že zdirjal iz hiše.

Travniki so kar glasno vabili, njive so prepevale, veje jablan in hrušk so bile pa kar žive.

Tončka je prevzelo in že je pozabil na očetove nauke.

Premotila ga je gosposka kukavica v travi. Zakaj bi je ne utrgal? Dva, tri skoke, to ni nič! In — lop po njej in za klobuk z njo.

»Boš!« je že zakričala sosedica, ki Tončka ni kaj prida cenila.

Tonček jo je ubral kar po stezi, ker starkina srditost mu je bila že znana. Za seboj je čul le še zamolklo godrnjanje.

»Hov, hov, hov!« je jel oponašati psa in kar vse se mu je smejala, ko se je pes na vse pretege napenjal, da bi se utrgal z verige in mu pomeril hlače. Tonček se mu je bližal in bližal in s šibo drezal vanj, da je bil pes že ves razpenjen.

»Pusti mi psa!« je tedaj zavpil Lačnikarjev Tine, ki je otroke še prav posebej imel na piki.

Tonček se je prestrašil, hotel se je umakniti, pa se je preveč približal psu. »Šavs!« je reklo in kar za celo zaplato je bilo hlač manj. Hujšega ni bilo. Tonček jo je ucvrl in ko je bil že upehan, se je šele ozrl, če mu Tine ni za petami. Ni ga bilo.

Na Križajevem vrtu so se mu nasmehnili rdeča jabolka, da je pozabil na strgane hlače in na očetove nauke.

Smuk in bil je že na drevesu. Basal je jabolka v žepe in nazadnje še za nedri.

»Žvst!« je padlo čez pleča, ko se je komaj izmotovilil z drevesa. Križaj ga je osmuknil z bičem, da je Tonček videl kar dvajset sonc in sto Križajevih vrtov. Bič ga je oplazil tudi po licu in mu zarisal rdečo stezo.

»Beži!« je nekaj reklo Tončku in ubral jo je kar po celem, se prekobalil čez ograjo, dočim je Križaj za njim klel in se pridušal. Prestar je bil, da bi mogel Tončka ujeti.

»Tonček balonček, Tonček balonček!« je nenadoma začul. Bili so vaški otročaji.

»Vam že pokažem!« se je junačil Tonček in si odlomil bezgovo mladiko ter se pognal za njimi in mahal s palico kot pravi zmagovalec za bežečimi sovražniki.

»Kaj se preganjaš tod!« je zarenčala starikava ženska nad njim, ki se je pozibavala na dveh palicah.

Tonček ji je pokazal osle, pa že zbežal, ker je zagledal hlapca Primoža.

»Au!« je zatulil Tonček. Spotaknil se je in se zleknil po tleh, z nosa se mu je ulila kri, iz oči pa solze.

»Prav, prav!« se mu je smejala ženica, vendar jo je zaskrbelo, če se Tonček le ni preveč udaril.

»Nič se ne cmeri. K nam v hišo pojdi, da si izpereš!« ga je povabila tako prijazno, da se Tonček ni mogel več ustavljati. V hiši se je izpral in še kruha je dobil, da je pozabil na tobak in na očetove nauke.

Sonce je pripekalo in se mogočno zibalo na nebu, vsaj tako se je Tončku zdelo.

V cvetočo ajdo so se zapodile prepelice.

»Joj, da bi mogel katero ujeti!« je zamamilo Tončka in že se je zakadil v ajdo, se zapletel in padel, pa spet vstal, prepelice so pa šle seveda svojo pot in mu na koncu njive ponagajale: pet pedi, pet pedi!

»Ušle so!« je zavzdihnil Tonček in zavil na cesto. Na voglu se je belila trgovčeva hiša.

»Po tobak moram!« je zazeblo Tončka in spomnil se je, da mora pozdraviti »dober dan«. Debelušni trgovec je mežikal za obloženo mizo in štel denar.

»Dober dan!« je pozdravil Tonček.

»Bog ga daj! Kaj bi rad?« je odzdravil trgovec.

»Tobaka za očeta,« se je motal Tonček. Trgovec mu je vrgel zavitek tobaka in ko je Tonček začutil v roki tobak, se je spomnil, da bi bil moral stiskati v roki denar.

Vse je zastalo v njem, denarja ni bilo nikjer in tudi spomniti se ni mogel, kje bi ga bil izgubil. Bušnil je v jok in kot bob debele solze so mu jele polzeti po licih.

»Kaj pa je?«

»Denar sem izgubil!« je izgolgal Tonček.

»Z otroki je pa res križ!« ja zamrmral trgovec.

»Kar vzemi, saj očeta poznam, da je poštenjakar,« je zamomljal Tončku.

Tonček se je pozabil zahvaliti in kar brez misli oddirjal proti domu. Čutil se je olajšanega, toda čimbolj se je bližal domu, tem močneje mu je utripalo srce.

Oče ga je čakal na pragu.

»Grdavš, kje si se pa potikal?« je zarenčal.

»Če, če... če...« je zajeceljal Tonček in že je čutil očetovo roko.

»Pa ves raztrgan!« je zmajeval oče.

»Če bi ne bilo, če... psa...« je izmomljal Tonček.

»V obraz si pa kot razbojnik!« je povzemal oče že mehkeje, ker se mu je Tonček zasmilil.

»Če bi ne bil padel in če bi...« je hotel razložiti Tonček pa mu ni hotelo z jezika, da ga je oplazil Križajev bič.

»Prav ti je, jabolka si kradel!« se je spet razhudil oče in pobral Tončku ukradena jabolka.

»Ali si tobak plačal?« je zarohnel oče, ker ga je sinova neposlušnost strašno bolela.

Tončka je jok začel kar kriviti in le krčevito je mogel izjecljati:

»Ne, sem izgubil!«

»Kaj si pa delal, za božjo voljo!« je kipelo v očetu.

»Če... če... če...« je jeceljal Tonček in se tresel kot trepetlika.

Oče je takoj vedel, pri čem je. Potipal ga je za »sladke« in Tonček je prav skesano obljubil, da ne bo več hodil na tak način po tobak.

Tonček je danes že velik gospod, izmed vseh besed pa najbolj sovraži pogojnik: če.

J. Slapšak

Šest zapovedi

Živel je kmet, slabo mu je šlo, pa se je vragu zapisal in je dobil dosti denarjev od njega. Pa preden mu je odštél denarje, sta naredila pogodbo; sam vrag jo je napisal, kmet pa s svojo krvjo podpisal. Glasila se je takole: »Čez deset let pridem pote. Ako boš takrat znal šest zapovedi moliti, te pustim; če ne, te vzamem.« Ko je bila pogodba podpisana, je vrag izginil, kmet pa je začel denarje preštovati. Sedemkrat se je lotil, sedemkrat se je zmotil. Ni mogel denarja prešteti in ne. Toliko pa je vendar dognal, da so v denarjih velike številke.

Sprva je veliko bogastvo kmeta veselilo, potlej žalostilo, naposled dušilo. V tej stiski je prosil svojega patrona sv. Jurija, naj ga reši večnega pogubljenja. Sčasoma je ponavljal prošnjo vsak dan, proti zadnjemu vsako uro in vsako minuto.

Dogovorjena leta so potekala. Zadnji večer je prišel h kmetu star berač in ga prosil prenočišča. »Nocoj ne! To noč ne prenočujem nobenega berača, pride nekdo drugi k meni v vas,« ga je zavrnil in še zaskrbljeno dostavil: »Nocoj ob enajstih pride sam vrag pome.«